

Zó imkert u met ronde korven

deel 2

Tekst en foto's Bart de Coo

De bijenteelt in ronde korven is een uitdaging. Het vereiste vakmanschap is vergelijkbaar met de koninginnenteelt of de bestuivingsimkerij in de tuinbouw: een hachelijk toelatings-examen tot de rangen der allerbeste imkers. In deze tweede aflevering hoort u alles over zwermen en jagen.

En dan wordt het eind april, begin mei, het moment dat de bijen in de korven 'zwart over het werk liggen', het moment dus dat korf volledig is uitgebouwd en de raten niet meer zichtbaar zijn als u de korf omkeert. Soms ontwikkelt de ene korf zich minder snel dan de andere, maar dat probleem heeft u enige weken geleden al verholpen, toen het mooi weer was en de bijen zeer goed vlogen. Toen heeft u de korven namelijk 'omgezet', dus de Maserati's van plaats laten ruilen met de Dafjes, zodat ze min of meer gelijktijdig over de streep zouden komen.

Voorzwermen

Over één à twee weken zullen de voorzwermen of 'brom-zwermen' zeker afkomen. U bent 's morgens vroeg om een uurtje of negen met een klapstoeltje en een thermoskan koffie bij de korvenstal gaan zitten. U begon met de krant,

waarna het opinieblad, waarna een lijvige monografie, waarna de Bijbel – het duurt maar en het duurt maar. U kunt ook gaan korfvlechten of gaan breien of gaan macrameeën of een ander repetitief klusje gaan doen. Op zwermen wachten vereist véél aandacht en tijd. Laat de aandacht niét verslappen; denk niét dat de zwermen voor een zeker moment wel afgekomen zullen zijn. Nee, zwermen afwachten is het ul-tie-me onthaasten, alsof je zit te wachten tot je het gras ziet groeien, maar de beloning komt!

Want wat is het eigenlijk ontzettend gaaf als de voorzwerm dan eindelijk afkomt, wauw! Laat de zwerm maar even gaan, want het duurt wel een kwartier tot een half uur voor die ergens gaat zitten; in de tussentijd kan de volgende afkomen. De middelen om een zwerm te scheppen heeft u klaarstaan: de korf op een hooivork geprikt of zo'n dichtklappende zwermzak of een 'zwermboor' (Bijenhouden 2017-2). U had de zwerm trouwens rechtstreeks in een 'zwermfuij' of 'zwermbuidel' kunnen laten vliegen. Ze zijn gewoon in de handel; dat kan u gevaarlijke klimpartijen besparen.

Nazwermen

Nu kunt u twee dingen doen. U kunt 's avonds als de bijen niet meer vliegen de korf met de voorzwerm op de oude plaats neerzetten, dus op de plaats waar de 'moederstok' stond, dat is de korf waaruit de voorzwerm afkomstig is. Als u dat doet, dan zet u de korf 'warm' en u zet de moederstok 'koud'. De volgende dagen zal de moederstok alle vliegbeijen verliezen aan de voorzwerm, waardoor er geen nazwerm zal afkomen. Het gevaar hiervan is dat de voorzwerm al spoedig opnieuw zwermneigingen kan krijgen, maar dat is zeker niet altijd het geval.

U had de voorzwerm ook koud kunnen zetten. In dat geval is de kans op nazwermen uit de moederstok aanzienlijk. Dat betekent een tweede keer wachten op zwermen. Soms is een nazwerm in zijn eentje te klein om een behoorlijk korfvolk te worden. Het kan dus verstandig zijn om binnen enige dagen twee nazwermen op elkaar te gooien, zodat het volk voldoende volume heeft.

Jagers

Er is een andere manier waarmee u maar één keer hoeft te wachten op de zwermen: een 'jager' maken – zeg maar een 'veger' of een 'koninginnenaflegger'. Daar bestaan allerlei varianten van, maar de variant die ik nu ga beschrijven komt bij de legendarische Kees van Holland vandaan, ooit eigenaar van De Werkbij in Rhenen, dus die werkt prima.

U plaatst de korf in een kieps en die kramt u vast. Doe een prop in het vlieggat en zet een lege korf op de vrijgekomen plaats, een 'fopkorf' mompel ik altijd in mezelf. U kunt die krammen laten smeden, maar u kunt ook zelf iets verzinnen wat werkt; buig bijvoorbeeld tentharingen om en vijl er

Gespijelde korven, klaar voor de zwermtijd (er moet alleen nog wat voorbouw in).

Vers geschepte voorzwerm in de korf.

De opstelling voor het maken van een 'jager'.

De jager ligt in de kieps.

Een 'moerpot' met een klein nazwermpje erin.

punten aan. U plaatst het bouwwerk ondersteboven in een autoband of een emmer en u begint met twee stokken rustig te trommelen op de kieps. Op de korf mag ook, wat u prettig vindt. U trommelt eerst twee minuten, waarna u een beetje rook in het vlieggat geeft, waarna u enige minuten wacht. Vervolgens trommelt u zes minuten en u geeft weer wat rook. Tot slot trommelt u opnieuw twee minuten. U trekt de krammen voorzichtig los en u tilt doodkalm de kieps op en u keert hem om. Zoek de moer. Dat zal u meevallen. Als u die gezien heeft, dan kiepert u alle bijen met de moer in een lege korf. Die korf doekt u op met korfdoeken die hiervoor in de handel zijn en u voert de korf af naar een andere locatie, ten minste enige kilometers verderop. U zet de korf 's avonds laat neer op de definitieve plaats en u haalt de prop uit het vlieggat. Nu hoeft u op de thuisstand alleen de nazwermen af te wachten, die zich zoals bekend aankondigen met tuters. U zou weer nazwermen kunnen verenigen. Als er veel nazwermen tegelijk afkomen, dan kunt u ook drie zwermen over twee korven verdelen. Doe er voor de zekerheid een rijp moertje bij.

Vliegers

Maar wat als u zo'n tweede locatie niet heeft of u wilt het zwermen helemaal vermijden? Dan zou u 's avonds laat de

jager warm kunnen zetten, zodat de moederstok kaal vliegt en geen nazwermen meer geeft – in de bijenteelt met 'losse bouw' is hiervoor de term 'vlieger' gebruikelijk. Dit heeft de beste kans van slagen als u de jager vroeg in het seizoen maakt, zelfs voor 1 mei, wanneer de appels beginnen met bloeien. Als u te lang wacht, dan is de kans aanzienlijk dat de jager - die veel vliegbeijen krijgt - doodleuk wegzwermt. Ik heb u gewaarschuwd.

U had ook nog de nazwermen kunnen voorkomen door gewoon doppen te breken als u tuters heeft. Zwermcellen gaan vaak op een goed zichtbare plaats zitten, dus helemaal onderaan het werk, of bij het vlieggat. Controleer ook de raat rondom de spijlen. Als het tuten stopt, dan is de operatie geslaagd. Sommigen doeken de korf na het doppen breken op en zetten die een nachtje ondersteboven. Dat wil de onrijpe moeren nog wel eens verzeppen.

Vergeet niet om met wat 'nagezwermde' bijen bevruchtungskastjes te vullen, of zogenaamde 'moerpotjes': hele kleine korfjes dus met de afmetingen van laat ons zeggen een Apidea. De voorzienige imker heeft altijd leggende moertjes op de achterhand. U kunt na het zwermen ook nog darrenbroed wegsnijden trouwens, maar de redeneringen daarachter vind ik nooit zo overtuigend. ●